

Telliskivist taskukompuutrini: Täna 35 aastat tagasi helises Eestis esimene mobiiltelefon ja muutis kõike

1 nädal tagasi - 01.06.2026 Autor: [AM](#)

Kui praegu poleks võimalust saata sõbrale kiire sõnum, maksta poes viiepega, vaadata bussigraafikut või tellida paari nupuvajutusega õhtusööki, siis tunduks see kui kiviaega tagasi langemine. Ometi just selline oli Eesti elu täpselt 35 aastat tagasi. 1. juunil 2026 täitub kolm ja pool aastakümnet päevast, mil Eestis tehti esimene mobiilikõne.

1991. aasta suve alguses avati Tallinnas ja Tartus Eesti esimene mobiilsidevõrk. See oli aeg, mil Eesti Vabariik oli alles taastamas oma iseseisvust. Seega langes mobiiliajastu algus sümbolina kokku uue ja vaba riigi algusega – mobiiltelefon tähendas vabadust, liikumist ja lahti murdmist raudsest eesriidest, mis meid muust maailmast eraldas.

Viis jaama terves linnas: algusaastate tagasihoidlik võrk

Kui me täna nuriseme, et metsas seenele minnes kukub levi korraks 4G peale, siis 1991. aastal oli pilt hoopis teine. Eesti-Rootsi-Soome ühissettevõtte Eesti Mobiiltelefon (EMT) avas NMT 450 võrgu, mille "selgroog" oli pehmelt öeldes habras.

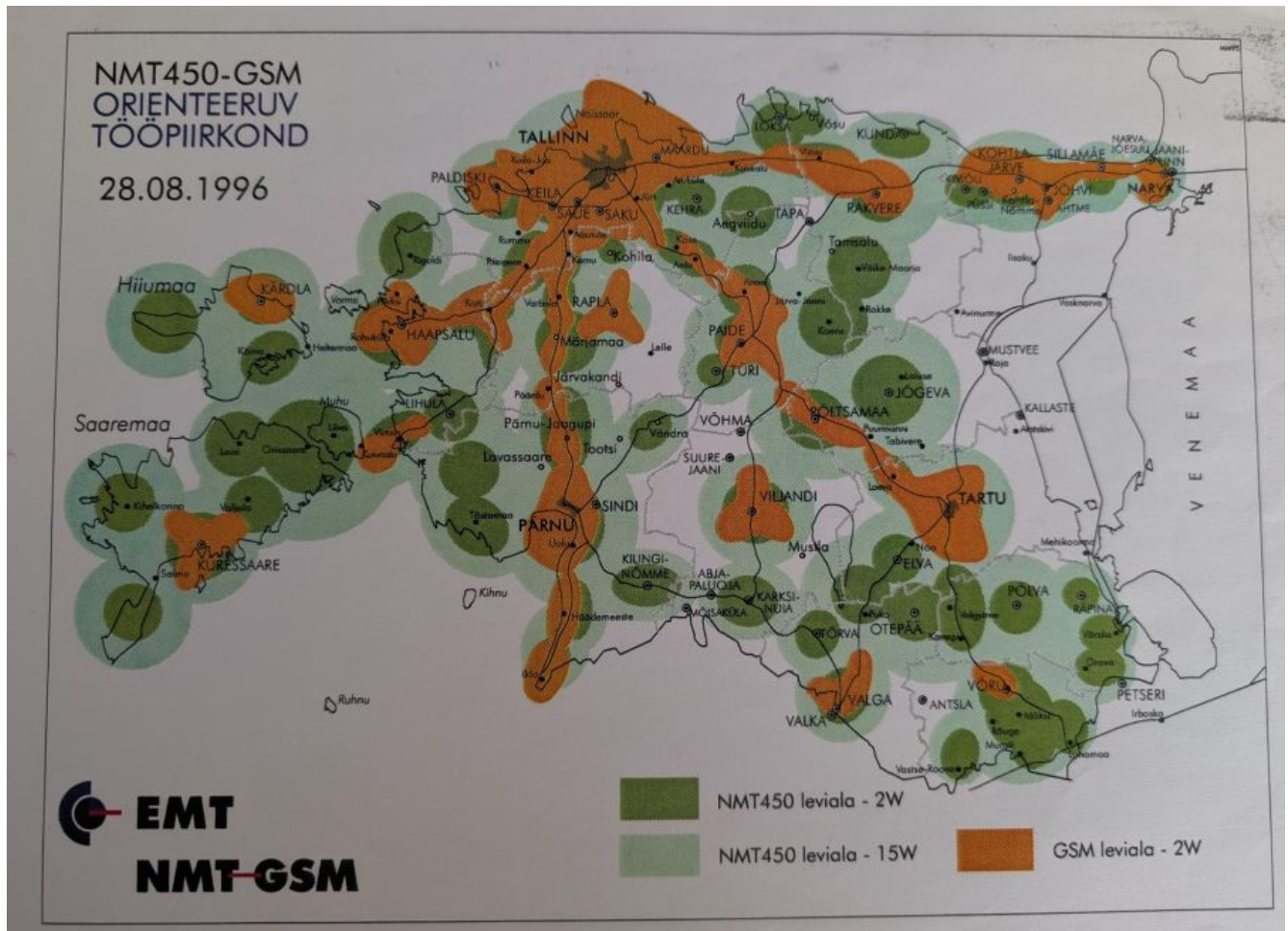
Kujuta ette, et üritad tervet suurlinna valgustada vaid viie tänavalambiga – just nii hõre oli toleaeagne mobiililevi.

Telia Eesti mobiilivõrgu osakonna juhtivinsener Ermo Polma meenutab toonast aega: „Alguses töötas mobiililevi vaid Tallinnas ja Tartus ning kogu võrgu selgrooks oli viis tugijaama. Aasta lõpuks oli Eesti Mobiiltelefonil kliente kokku 150 ja seda peeti täiesti arvestatavaks tulemuseks. Tänapäevaga vaadates mõjuvad ka tollased prognoosid muigama panevalt: mobiilside turu potentsiaaliks hinnati Eestis umbes 6500 kasutajat. Tegelikkus kujunes mõistagi hoopis teistsuguseks.“

"Telliskivid" ja restoranihinnaga kõneminutid

1990-ndate alguses polnud mobiiltelefon igapäevane tarbeese, vaid jõukuse ja staatuses ülim sümbol, tõeline tippklassi luksus.

Telefoni hind küündis toona 10 000–20 000 kroonini. Kui võtta arvesse, et keskmine kuupalk jäi 500–600 krooni kanti, pidi keskmine eestlane uue telefoni ostmiseks töötama söömata ja joomata peaaegu kolm aastat. Ka rääkimine polnud odav lõbu: üks kõneminut maksis üle 5 krooni. Nii oligi paari minutiline kõne rahalises väärtuses võrreldav korraliku praega peenes restoranis.

Telefone endid kutsuti rahvasuus "telliskivideks" – need olid suured, rasked ja tihti pidi neid üldse autosse paigaldama, sest taskusse ei mahtunud ja aku tühjenes ruttu.

Digiriigi vundament ja evolutsioon: 2G-st 5G+ kiirteeni

1990-ndate keskel saabus Eestisse GSM-tehnoloogia ehk 2G võrk, mille avas esimesena Radiolinja (tänapäeval Elisa Eesti). See oli järgmine suur murrang. Kohmakad NMT-telefonid asendusid taskusse mahtuvate seadmetega ning sündis SMS ehk lühisõnum.

1996. aastal liitus aga EMT võrguga juba sajatuhandes klient.

Aastal 2000 hakkas mobiiltelefonist saama elutähtis taristu. Eestis sündis midagi rahvusvaheliselt harukordset: m-parkimine. Samuti võeti kasutusele mobiilne positsioneerimine, et häirekeskus (112) suudaks abivajajaid kiiremini leida.

Elu taskus

Tänapäeval pole mobiiltelefon enam luksuskaup, vaid tavaline eluks vajalik taristu. See on suhtlusvahend, pank, raadio, kaamera, tööriist, meelelahutuskeskus ja isikutuvastusvahend ühes kestras.

Selle teekonna võtab kokku Ermo Polma: „Kui vaadata, kui kaugele oleme jõudnud viiest tugijaamast ja 150 kliendist, siis on üsna kindel, et nii mitmedki mobiiliajastu kõige huvitavamad peatükid on alles ees.“

Mobiilside arengu plussid ja miinused (1991 vs 2026)

Kuigi me ei arvusta siinkohal üht kindlat telefonimudelit, saame hinnata seda "toodet", mis on meie taskus viimase 35 aastaga tundmatuseni muutunud.

Mobiilside algusaeg (NMT 450, 1991)

PLUSSID

- Suurepärase staatuse sümbol – näitasid, et oled tõeliselt edukas.
- Suur ja raske telefon sobis hädakorral enesekaitseks.
- Vähene levi tagas selle, et said rahulikult "levist väljas" puhata.

MIINUSED

- Astronoomiline hind (nii seadmel kui kõneminutil).
- Taskusse ei mahtunud, vajasid sageli autot ja kohvrit, et telefoni transportida.

Tänapäevane mobiilside (5G+, 2026)

PLUSSID

- Ülikiire ja viivituseeta andmeside – kogu maailma info on sekundi murdosaga kättesaadav.
- Asendab kümneid erinevaid seadmeid (kaamera, GPS, rahakott).

MIINUSED

- "Alati kättesaadav" olemine võib tekitada digiväsimust.

- Aku kipub aktiivsel kasutamisel ikkagi liiga kiiresti tühjenema (enne õhtut).

	1991 (NMT)	2026 (5G+)
Põhifunktsioon:	Häälkõned	Kõikvõimalik andmeside, videod, e-riik
Võrgu selgroog (tugijaamu):	5 tugijaama (alguses)	Tuhanded tugijaamad üle Eesti
Kliendibaas:	150 klienti (esimese aasta lõpuks)	Üle 1,5 miljoni aktiivse numbri
Leviala:	Tallinn ja Tartu	Ligi 100% Eesti territooriumist
Seadme asukoht:	Tihti auto lisavarustus, kohvis	Mugavalt taskus või isegi randmel
Kõneminuti hind:	Üle 5 krooni (restoraniprae hind)	Sisaldub piiramatus kuupaketis

- [Uudised](#)
- [Andmeside](#)
- [Mobiiltelefonid](#)

Pilt

Esimene ametlik NMT-kõne. Telefoniga räägib Tiit Vähi, publikuks Bo Magnusson, Matti Makkonen, Vladimir Jakovlev, Ahto Kant jt.